

СПРАВА «ЛІНГІС ТА ШПАКОВСЬКИЙ ПРОТИ УКРАЇНИ»

(CASE OF LINGYS AND SHPAKOVSKYY v. UKRAINE)

(Заяви 61463/15 та № 31516/16)

Стислий виклад рішення від 27 листопада 2025 року

Заявники під час перетину українського кордону перевозили готівку в іноземній валюті, сума якої перевищувала максимально дозволений ліміт у 10 000 євро, та не подали письмових декларацій щодо цих коштів. Національні суди визнали заявників винними у порушенні митних правил за статтями 471 і/або 472 Митного кодексу України, наклали штрафи в передбаченому законом розмірі та конфіскували всю суму, що перевищувала встановлений ліміт. Доводи заявників про ненавмисний характер недекларування та законне походження коштів були відхилені судами. До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) заявники скаржилися за статтею 1 Першого протоколу до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція), що конфіскація незадекларованої готівки та накладення штрафів становили непропорційні стягнення у справах щодо порушення митних правил. Заявник у заяві № 61463/15 також скаржився за пунктом 1 статті 6 Конвенції на якість національного законодавства, зокрема на стверджувану відсутність чіткості у формулюванні статті 472 Митного кодексу України та на стверджувану несправедливість провадження у справі щодо порушення митних правил. Розглянувши скарги заявників за статтею 1 Першого протоколу до Конвенції, Європейський суд зазначив, що конфіскація незадекларованих сум грошових коштів (10 047 євро та 27 628 євро) та накладення штрафу в тому ж розмірі, були суттєво непропорційними тяжкості вчинених правопорушень, тобто самому лише недекларуванню відповідно готівки. Крім того, національні суди не мали іншого вибору, окрім як накласти таке стягнення, оскільки як конфіскація, так і штраф були обов'язковими згідно з національним законодавством, при цьому статті 471 та 472 Митного кодексу України не залишали на розсуд судів визначення стягнення, яке могло бути накладене. Беручи до уваги рішення у справі «Яремійчук та інші проти України», Європейський суд дійшов висновку, що втручання у майнові права заявників поклато на них непропорційний тягар з огляду на обов'язкове накладення на них як стягнення конфіскації всієї надлишкової суми готівки додатково до штрафу, та констатував порушення статті 1 Першого протоколу до Конвенції. Розглянувши скарги заявника за пунктом 1 статті 6 Конвенції, Європейський суд зазначив, що ці скарги не виявляють жодних ознак порушення прав і свобод, гарантованих Конвенцією або протоколами до неї, та визнав їх неприйнятними відповідно до пунктів 3 і 4 статті 35 Конвенції.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. Вирішує об'єднати заяви;

2. Оголошує прийнятними скарги обох заявників за статтею 1 Першого протоколу до Конвенції, а решту скарг у заяві № 61463/15 – неприйнятними;
3. Постановляє, що було порушено статтю 1 Першого протоколу до Конвенції щодо обох заявників;
4. Постановляє, що встановлення порушення само собою становить достатню справедливую сатисфакцію будь-якої морально шкоди, якої зазнали заявники;
5. Постановляє, що:

(a) держава-відповідач повинна сплатити заявникам упродовж трьох місяців суми, зазначені в таблиці у додатку; ці суми мають бути конвертовані в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу;

(b) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначені суми нараховуватиметься простий відсоток (simple interest) у розмірі гранично позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти.